

mini przewodnik

free

+ współrzędne gps

po!skaniezwykla
masa miejsc godnych uwagi

Trasa wycieczki: Oświęcim - Więźniowie milcząc, wołają

czas trwania: 2 dni, typ: piesza, liczba miejsc: 8, stopień trudności: średnia

wydrukuj i zabierz na wycieczkę!

Opis wycieczki

Po zajęciu ziem polskich, wdrożeniu planu „poszerzania przestrzeni życiowej” dla Niemców na wschodzie, część okupowanych terenów wcielonych zostało do III Rzeszy. Władze okupacyjne przystąpiły na szeroką skalę do masowych przesiedleń, niemczania oraz eksterminacji ludności polskiej. Uznający siebie za „rasę panów” Niemcy rozpoczęli też manifestować swoją dyskryminację wobec Żydów i Cyganów, uznanych za tzw. Untermensch. Brutalna polityka okupanta wyzwała reakcję obronną i inspirowała do budowania struktur ruchu oporu wśród ludności zajętych terenów. W odwecie administracja hitlerowska stosowała łapanki, zatrzymania i masowe aresztowania osób niewygodnych lub podejrzewanych o współpracę z ruchem oporu i partyzantami. W konsekwencji więzienia i powołane obozy wysiedleńcze tzw. Polenlagery „pękały w szwach”; i nie były w stanie przyjmować nowych więźniów.

O stanie placówek więziennych i ilości zatrzymanych, lokalne jednostki SS na bieżąco powiadamiały centralę we Wrocławiu i pod koniec 1939 r., w hitlerowskich ośrodkach decyzyjnych, powstała koncepcja utworzenia obozu koncentracyjnego na ziemi oświęcimskiej. Obóz miał spełniać rolę miejsca osadzenia i neutralizacji „niepokornych” Polaków i przeciwników Hitlera. Lokalizację wskazano w przyległej do granicy Oświęcimia wsi Zasole, w miejscu dawnych koszar austriackich, zajmowanych przez wojsko polskie do czasu wkroczenia Wehrmachtu na teren Oświęcimia. W związku z tym, że obiekt był wykorzystywany do samego końca, zabudowania pozostawały w wystarczająco dobrym stanie i nadawały się do szybkiej adaptacji na cele obozowe. Miejsce zweryfikowała w 1940 r. niemiecka komisja z Rudolfem Hösem na czele, która sporządziła raport do Heinricha Himmlera, a ten 27 kwietnia 1940 r. wydał rozkaz o utworzeniu obozu. W dwudziestu dwóch jedno i dwupiętrowych ceglanych budynkach, utworzono późniejszy obóz koncentracyjny Auschwitz I, planowany wstępnie na 10 tysięcy więźniów. Na komendanta powołano Rudolfa Hössa.

Za datę formalnego uruchomienia obozu przyjmuje się dzień, w którym przybył pierwszy transport 728 więźniów politycznych z Tarnowa, tj. 14 czerwca 1940 r. W przeciągu niespełna roku liczba zatrzymanych wzrosła do 11 tysięcy więźniów, co oznaczało przekroczenie założonego planu. W związku z tym, że obóz przestał wystarczać potrzebom „hitlerowskiej maszyny”; w marcu 1941 r., po wizytacji Himmlera, podjęto decyzję o jego rozbudowie. Według nowych planów Auschwitz miał móc pomieścić 30 tysięcy osób.

Równocześnie, w sąsiedniej miejscowości Brzezinka zaplanowano utworzenie „monstrualnych rozmiarów” obozu Auschwitz II, mającego pomieścić 100 tysięcy jeńców wojennych. Z góry Hitler zakładał, że atakując tereny wschodnie będzie osadzał w obozie wziętych do niewoli żołnierzy rosyjskich. Następują wysiedlenia ludności w okolicy przewidzianej pod obóz i tworzona jest 40 kilometrowa strefa ochronna. Przy wykorzystaniu niewolniczej pracy więźniów, w tym głównie przeniesionego z Auschwitz I komanda rosyjskiego, przystąpiono natychmiast do budowy obozu. W trakcie budowy, po raz kolejny zwiększono założoną wielkość obozu, docelowo przyjmując, że w około 180 barakach powinno być ulokowanych około 200 tys., w głównej mierze jeńców radzieckich.

Działając jako „kombinat śmierci” Auschwitz II staje się po czasie miejscem masowej eksterminacji tysięcy Żydów. Utworzone pierwsze komory śmierci, służą do masowego uśmiercania Cyklonem B. Tempo eksterminacji było tak olbrzymie, że nie nadążano z paleniem zwłok w dołach spaleniskowych. W 1943 r. powstają cztery potężne zespoły krematoryjne do palenia zwłok, które mają rozwiązać problem likwidacji zwłok zagazowanych Żydów. W tym samym czasie, chcąc do granic możliwości wykorzystać więźniów na potrzeby gospodarki niemieckiej utworzony zostaje Auschwitz III Monowitz, gdzie „nadających się do pracy” więźniów zatrudnia się w IG Farbenindustrie Buna Werke w Oświęcimiu, fabryce produkującej benzynę i gumę syntetyczną. W myśl koncepcji wykorzystania taniej siły roboczej więźniów do ratowania gospodarki niemieckiej na terenie Górnego Śląska, w pobliżu strategicznych zakładów przemysłowych i na terenach rolniczych, powstaje ponad 40 podobozów podlegających bezpośrednio Auschwitz III Monowitz.

W połowie stycznia 1945 r. „czując na plecach oddech” podchodzących pod Oświęcim wojsk

radzieckich, Niemcy transportami pieszymi zwanymi "marszami śmierci" ewakuują blisko 60 tysięcy więźniów obozu. W zimie, przy kilkunastu stopniowym mrozie, bici i katowani przez SS-manów więźniowie zmuszeni są pokonać blisko 60 km. trasę dzielącą Oświęcim od Wodzisławia lub od Gliwic. Później otwartymi wagonami kolejowymi są transportowani do obozów koncentracyjnych w głąb Niemiec. Szacuje się, że podczas ewakuacji mogło zginąć nawet do 15 tysięcy więźniów. 27 stycznia 1945 r. żołnierze 60 Armii I Frontu Ukraińskiego nacierając od strony Krakowa i 100 Lwowska Dywizja Piechoty przekraczając Wisłę wyzwolili Obozy Auschwitz I, II i III. W walkach zginęło 231 żołnierzy radzieckich. Wyzwolenia doczekało około 7 tys. więźniów, z których większość była wyniszczona fizycznie i wymagała hospitalizacji w radzieckich polowych i przygotowanych przez PCK szpitalach .

W przeciągu krótkiego, bo niespełna pięcioletniego okresu istnienia KL Auschwitz, staje się olbrzymim "kombinatem śmierci", w którym więziono dziesiątki tysięcy uśmiercanych niewolniczą pracą, niehumanitarnymi warunkami, a także stosowaniem przemocy ludzi. W myśl SS-mańskiego powitania "Zdrowi i młodzi mają tu prawo żyć trzy miesiące. Wyjście stąd prowadzi przez komin" na 1,3 mln osób, które trafiły do obozu, liczba zabitych sięgnęła około 1.1 mln. Należy wspomnieć, że po wyzwoleniu obozu, radziecka NKWD zorganizowała na jego terenie, funkcjonujący do wiosny 1946 r., obóz przejściowy dla jeńców niemieckich, w którym przebywało około 15 tys. osób.

Funkcjonował tu również zlikwidowany w 1946 r. obóz UBP dla osób podejrzanych o członkostwo w NSDAP, Hitlerjugend i BDM. W dniu 14 czerwca 1947r. na uroczystości, która zgromadziła kilkadziesiąt tysięcy uczestników, w większości więźniów obozu, były więzień obozu, premier Józef Cyrankiewicz, w hołdzie tym, którzy zginęli, dokonał oficjalnego otwarcia Państwowego Muzeum Oświęcim-Brzezinka. Od tej chwili Auschwitz-Birkenau stanowi miejsce pamięci o ofiarach hitlerowskiego terroru.

Program wycieczki

Oświęcim

Auschwitz - ludzie ludziom zgotowali taki los...

Niemieckie obozy koncentracyjne zakładane były od 1933 r. na terenach należących do Rzeszy i miały za zadanie izolować uznanych przez współczesną administrację hitlerowską za „elementy niepożądane”; przeciwników politycznych, kryminalistów i Żydów. Wybuch II wojny światowej i szybka aneksja państw Europy Zachodniej upewniło Hitlera, a także cały podległy mu aparat o potęgę Rzeszy Niemieckiej. Na okupowanych terenach szerzył się terror, a tym samym zaczęto przenosić doświadczenia z uzyskiwaniem niewolniczej siły roboczej i zakładać obozy koncentracyjne, będące równocześnie instrumentem biologicznego wyniszczenia.

Po wejściu w 1939 r. na teren Polski i wcieleniu części terytorium do Rzeszy na podbitych ziemiach powstały zręby polskiego ruchu oporu, a tym samym wzmagaly się przypadki nieposłuszeństwa i niesubordynacji wobec okupanta. W związku z tym nasilił się terror i hitlerowskie aresztowania, a co za tym idzie - okupant postanowił zbudować „w sercu Europy” obóz koncentracyjny. Z inicjatywy wrocławskiego dowództwa SS na lokalizację przyszłego obozu wybrano wcielone do Rzeszy Niemieckiej miasto Oświęcim, gdzie znajdował się możliwy do wykorzystania na ten cel kompleks zabudowań wojskowych. Rozkaz o powstaniu obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu wydano w kwietniu 1940 r. i od razu przywieziono pierwszych specjalnie wyselekcjonowanych przez Rudolfa Hessa więźniów, niemieckich kryminalistów cechujących się skłonnością do przemocy i okrucieństwa. Z założenia była to kadra obozowych funkcyjnych, odsiadujących kary za przestępstwa własne i mających za zadanie nadzorować przyszłych więźniów obozu.

W maju 1940 r. przybyły do Oświęcimia pierwsze transporty przeciwników hitlerowskiego reżimu, najpierw polskich, a później z całej okupowanej Europy. Więźniowie wszystkich narodowości, poddawani totalnemu wyniszczeniu przez niewolniczą pracę, medyczne pseudoeksperymenty, terror fizyczny i psychiczny, nie mieli szans przeżycia. Obóz, systematycznie rozbudowywany, osiągnął w szczytowym okresie swojego działania rozmiary „monstrualnej fabryki śmierci”; składającej się z trzech sąsiadujących ze sobą, praktycznie niezależnych, współpracujących w eksterminacji ludzi, hitlerowskich „maszyn”. Pierwszy najstarszy, powstały w 1940 r. na bazie koszar wojskowych, tzw. Stammlager sprawował administracyjną funkcję wiodącą. Kolejny, największy, budowany na terenach oddalonych o około 3-4 km wysiedlonej wsi Brzezinka (Auschwitz II-Birkenau), od jesieni 1941 r. stał się najpotężniejszą, stworzoną przez człowieka „fabryką zagłady”; w której dokonywano mordów w powstałych krematoriach i komorach gazowych. Trzeci

Monowitz, tzw. Buna, powstały w 1942 r. w sąsiadujących z Oświęcimiem Monowicach, w pobliżu należących do IG Farbenindustrie zakładów Buna-Werke produkujących kauczuk i syntetyczną benzynę, w listopadzie 1944 r. jako KL Monowitz stał się obozem koncentracyjnym i uzyskał pełną samodzielność, pełniąc równocześnie funkcje nadzorcze nad 47 założonymi w międzyczasie podobozami i komandami zewnętrznymi KL Auschwitz, które zakładano na Górnym Śląsku w pobliżu strategicznych zakładów i przedsiębiorstw niezbędnych dla gospodarki Rzeszy. Stanowiły one źródło „darmowej” siły roboczej, równocześnie uczestnicząc w maszynie wyniszczania.

Okres istnienia obozu i całego związanego z nim kompleksu eksterminacji w Auschwitz nastawiony był początkowo na likwidację i wyniszczenie polskich więźniów politycznych, a także Polaków, którzy byli niesubordynowani wobec hitlerowskiego okupanta. Z czasem zaczęli tu trafiać więźniowie z innych krajów, także Romowie i żołnierze sowieccy. Od 1942 r. nasiliły się masowe transporty kierowanych na zagładę Żydów, których szaleńcza hitlerowska eksterminacja dążyła do całkowitego wyniszczenia narodu. Szacuje się, że do KL Auschwitz deportowano około 1,3 mln więźniów różnych narodowości, z których ponad połowa zginęła w wyniku zbrodniczej eksterminacji stosujących terror i wyzysk funkcjonariuszy Rzeszy Niemieckiej. W chwili wyzwolenia obozu w dniach 17-21. stycznia 1945 r. pozostało w nim około 7 tysięcy więźniów, ponieważ nie byli w stanie sprostać wyprowadzanym przez Niemców „marszom śmierci”.

Kończąc, podsumuję słowami wypisanymi na jednym z bloków KL Auschwitz: „Tylko jedna rzecz byłaby gorsza od Auschwitz... gdyby świat zapomniał, że takie miejsce istniało” - Henry Appel, były więzień (do opracowania wykorzystano informacje zawarte w ulotce Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu).

50°01'38"N 19°12'07"E | na mapie:A

Oświęcim

Cmentarzyk 700 więźniów obozu przy os. Rotmistrza Witolda Pileckiego

Na zaimprovizowanym cmentarzyku w sąsiedztwie obozu Auschwitz "znalazło schronienie" 700 więźniów zastrzelonych przez hitlerowskich oprawców w ostatnich dniach istnienia obozu, a także ci, którym nie dane było doczekać wolności i którzy zginęli w szaleńczym "Marszu Śmierci" Auschwitz ‐ Wodzisław na trasie do Rajską.

W cieniu drzew, przy anonimowych kwaterach symboliczna tablica w pięciu językach mówi o tragicznych obozowych chwilach ze stycznia 1945 r. Na środku jednej z nich rzuca się nam w oczy metalowy krzyż z kamiennym grobem i napisem: "Obok prochów męża, który zginął w tym obozie w 1942 r., spoczywa Katarzyna Romanowska…", która w myśl słów ks. Jana Twardowskiego "…jest taka miłość, która nie umiera, choć zakochani uciekną od siebie, porzucona jak pies samotna, wierna nawet niewiernym na spacerze w niebie…"; zachowała swoją wierność na wieki.

Miejsce, oddając sprawiedliwość dziejową wyzwolicielom obozu koncentracyjnego Auschwitz, stało się także symbolem wdzięczności tych, co dotrwali wolności i w pobliżu kwater zamordowanych więźniów postawili obelisk z wrytym na nim napisem: "Żołnierzom Armii Radzieckiej - oswobodzeni, 1945".

50°01'54"N 19°12'10"E | na mapie:B

Oświęcim Buna-Werke - KL Auschwitz III-Aussenlager Monowitz

W kwietniu 1941 r. okupant niemiecki przystąpił do budowy zakładów chemii syntetycznej Buna-Werke w Dworach i Monowicach. Były one wznoszone przez więźniów oddalonego o około 7 km obozu koncentracyjnego Auschwitz, których początkowo codziennie prowadzono na budowę. Po powstaniu koncernu w okolicach zakładów, na terenie przyfabrycznym wybudowany został obóz, w

którym osadzono więźniów KL Auschwitz zatrudnionych w zakładach produkujących gumę, zwaną "buną", oraz benzynę syntetyczną na potrzeby wojennej gospodarki niemieckiej. Obóz początkowo był podobozem Auschwitz, by w 1943 r. został przemianowany na KL Auschwitz III-Aussenlager - stanowił jednostką nadrzędną nad wszystkimi podobozami na tym terenie. Szacuje się, że w okresie działalności obozu ogólna liczba więźniów, którzy tu zginęli, wyniosła ok. 30 tys. osób.

Obecnie w punkcie istnienia obozu pozostały żelbetowe konstrukcje schronów przeciwlotniczych oraz symboliczny krzyż upamiętniający pomordowanych na terenie obozu. W miejsce istniejącego do stycznia 1945 r., należącego do IG Farbenindustrie Buna-Werke po wyzwoleniu powstały Zakłady Chemiczne w Oświęcimiu, które przejęły i odbudowały kompleks po zniszczeniach wojennych. Zakład funkcjonuje do chwili obecnej. Przed nim utworzone zostało symboliczne miejsce pamięci pomordowanych więźniów obozu koncentracyjnego KL Auschwitz III.

50°02'01"N 19°12'34"E | na mapie:C

Brzezinka Rampa żydowska – Judenrampe

W pobliżu kompleksu obozowego w Brzezince, około 1 km od dworca kolejowego w Oświęcimiu od wiosny 1942 do maja 1944 r. znajdował się jeden z większych węzłów komunikacyjnych, który wykorzystywany był przez nazistów do przywozu Żydów. Znajdująca się tam rampa wyladowcza, tzw. Judenrampe, przystosowana była do przyjmowania wagonów towarowych, którymi przywożono do Brzezinki transporty z całej Europy. Uznaje się, że w okresie tym sprowadzono tu z okupowanych przez Niemców krajów około 0,5 mln Żydów, z których niewielu przetrwało do wyzwolenia obozu.

Po przyjeździe transportu na teren węzła z wagonów wypędzano Żydów na usytuowane wzdłuż bocznic drewniane rampy, gdzie przeprowadzana była natychmiastowa selekcja, po czym ciężarówkami

przewożono ok. 75% bezpośrednio do komór gazowych na terenie obozu. Pozostałych "gnano" do Birkenau lub Auschwitz, gdzie skazani byli na morderczą pracę. W 1944 r. przepustowość rampy okazała się niewystarczająca i w maju wybudowany został bezpośredni tor kończący się rampą w pobliżu krematorium II i III w Birkenau i wtenczas węzeł był wykorzystywany jedynie okresowo.

W 2004 r. miejsce to zostało odrestaurowane dzięki pomocy Fundacji Shoah, na torach ustawiono autentyczne wagony z czasów II wojny i obecnie stanowi autentyczny pomnik męczeństwa świadczący o martyrologii Żydów na terenie obozów Birkenau i Auschwitz.

50°02'11"N 19°11'23"E | na mapie:D

Brzezinka Obozy śmierci

W październiku 1939 r. część województwa krakowskiego wraz z Oświęcimiem włączono do Rzeszy Niemieckiej. Nazwa miasta Oświęcim została zmieniona na Auschwitz. Polaków z miasta i okolicznych miejscowości przesiedlano do Generalnej Guberni, a na ich miejsce zaczęli przyjeżdżać osadnicy niemieccy i Volksdeutsche (obywatele państw okupowanych, wpisani na niemiecką listę narodową).

W 1940 r. na terenie opustoszałych przedwojennych koszar polskiej armii, w pobliżu głównej linii kolejowej, hitlerowcy założyli obóz koncentracyjny - Konzentrationslager Auschwitz. W czerwcu przyjechał pierwszy transport składający się z polskich więźniów politycznych. W miarę rozkręcania się maszyny wojennej powstawały następne obozy. W 1941 r. utworzono obóz w odległej o 3 km, wysiedlonej uprzednio wsi Brzezinka, który nazwano KL Auschwitz II-Birkenau. Początkowo miał być przeznaczony dla jeńców wojennych, ale od 1942 r. stał się obozem zagłady dla Żydów z całej Europy. Trzeci obóz, na miejscu wysiedlonej wsi Monowice (obecnie we wschodniej części Oświęcimia), nazwany KL Auschwitz III-Monowitz, gromadził więźniów pracujących dla zakładów chemicznych IG Farben.

Cały kompleks (Nazistowski Niemiecki Obóz Koncentracyjny i Zagłady Auschwitz-Birkenau), położony w widłach Wisły i

Soły, wraz z kilkunastoma podobozami zajmował powierzchnię 40 km². Zniszczenie dokumentów i zatarcie śladów przez wojska SS nie pozwala na ustalenie dokładnej liczby ofiar. Więźniowie ginęli z głodu, w wyniku katorżniczej pracy, eksperymentów medycznych, egzekucji, chorób i epidemii, a także licznych kar i tortur. Największa tragedia rozegrała się w obozie zagłady Auschwitz-Birkenau w Brzezince, gdzie transporty Żydów z całej Europy kierowano bezpośrednio do komór gazowych. Zamordowano tu ok. 1 mln osób narodowości żydowskiej. Wśród więźniów oprócz Żydów i Polaków znaleźli się Cyganie, obywatele Związku Sowieckiego oraz przedstawiciele innych narodowości, m.in. Czesi, Francuzi, Niemcy, Austriacy i Słowacy.

W obliczu zbliżającej się do Oświęcimia ofensywy Armii Czerwonej władze obozowe przystąpiły do niszczenia dokumentów oraz rozbierania i wysadzania w powietrze niektórych obiektów (komór gazowych, krematoriów), a więźniów zdolnych do marszu ewakuowały w głąb Trzeciej Rzeszy. 27 stycznia 1945 r. żołnierze radzieccy zastali w obozie 7 tys. więźniów, w tym kilkaset dzieci. W 1947 r. ustawą polskiego Sejmu na obszarze dwóch zachowanych części obozu: Auschwitz I i Auschwitz II-Birkenau utworzono Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau. W 1979 r. miejsca te wpisano na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO.

Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau
ul. Więźniów Oświęcimia 20, tel. 033 843 21 33, 033 844 81 00, 033 844 80 99

50°02'08"N 19°10'44"E | na mapie:E

Brzezinka Niedoszła komendantura obozu Birkenau - kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski

Budowę Birkenau rozpoczęto w październiku 1941 r., kiedy znacznemu pogorszeniu uległy warunki w obozie KL Auschwitz z powodu przepełnienia. W dużej mierze wiązało

się to z osadzeniem wielu przywiezionych jeńców radzieckich po agresji Hitlera na republikę radzieckie. Zaplanowany, nowo budowany obóz w założeniu miał pełnić funkcję jeniecką dla około 100 tys. osadzonych radzieckich żołnierzy.

Decyzją Himmlera na początku 1942 r. KL Auschwitz II Birkenau wyznaczono dodatkową rolę związaną z eksterminacją deportowanych z Niemiec Żydów. Tym sposobem miejsce to stało się na obszarze 140 ha największym światowym cmentarzem żydowskim.

Wiosną 1942 r. ruszyła niemiecka „maszyna do zabijania”; w Auschwitz II i rozpoczęto „totalną”; eksterminację przywiezionych więźniów. Od samego początku obóz podporządkowany był administracji obozu macierzystego Auschwitz I. W listopadzie 1943 r. uzyskał jednak znaczną autonomię jako obóz samodzielny, co spowodowało zwiększenie administracji obozowej, a co za tym idzie - konieczność utworzenia odrębnego budynku komendantury. Rozpoczęto budowę, której nie zdążono dokończyć, ponieważ zbliżając się front oraz nadciągające wojska radzieckie wpłynęły na zmianę decyzji w kierunku istotniejszych celów, jakimi było ukrycie dotychczas popełnionych zbrodni na więźniach.

Budowla pozostała niedokończona do wyzwolenia. W okresie powojennym wykorzystywana była do celów doraźnych i ulegała systematycznej dewastacji. W 1982 r. przekazano ją na cele Parafii Matki Bożej Królowej Polski w Brzezince, zarządzając kościół katolicki i ośrodek rekolekcyjny, które tam obecnie funkcjonują.

50°02'27"N 19°10'54"E | na mapie:F

Brzezinka

Auschwitz II Birkenau - „Czerwony Domek” - I komora gazowa

Ogrodzona działka, gdzie obecnie stoją trzy granitowe tablice z napisami w języku polskim, hebrajskim i angielskim, nie robi większego wrażenia do chwili uzmysłowienia sobie, że tutaj, na tym niewinnie wyglądającym miejscu, stał niewielki, nieotynkowany,

cegłany dom - w którym przed wojną polska rodzina prowadziła sielskie, wiejskie życie - wykorzystany przez hitlerowskich oprawców do zorganizowania punktu nieprawdopodobnej kaźni.

W latach 1942-1943 zginęły tutaj dziesiątki tysięcy Żydów - mężczyzn, kobiet i dzieci przywiezionych z wielu krajów Europy. Podjęta w 1941 r. decyzja o rozbudowie obozu Auschwitz II Birkenau w kierunku wsi Brzezinka spowodowała wysiedlenie przez władze okupacyjne mieszkańców z jednoczesnym niszczeniem istniejących gospodarstw. Pozostawiono to, co planowano użyć do celów obozowych. Zainteresowanie hitlerowców wzbudził stojący praktycznie poza terenem obozowym niepozorny domek, w otoczeniu którego postawiono dwa baraki. Nikt nie przypuszczał, że powstaje tu zakamuflowana I komora gazowa. W czerwcu 1942 r., korzystając z niej, rozpoczęto eksterminację więźniów. Na powierzchni ok. 90 m, podzielonej na dwie komory gazowe, w latach 1942-43 SS-mani, wykorzystując wynaleziony przez Fritza Habera - niemieckiego chemika, noblistę - używany do odświeżania mundurów i bielizny żołnierzy powracających z I wojny światowej insektycyd Cyklon B, zamordowali dziesiątki tysięcy Żydów przywiezionych do obozu transportami. Zamordowano tu również 300 Polaków z karnej kompanii za próbę ucieczki z obozu. Przywożonych transportami więźniów po selekcji na bocznicę kolejowej doprowadzano do sąsiadujących z „czerwonym domkiem”; baraków, gdzie się rozbierali i pod pozorem kąpieli wprowadzani byli do komór gazowych. SS-mani po szczelnym zamknięciu drzwi przez otwory w bocznych ścianach budynku wrzucali Cyklon B. Ciała pomordowanych początkowo zakopywano w pobliżu komory gazowej, później palono na wolnym powietrzu w specjalnie przygotowanych do tego celu dołach.

Komory funkcjonowały do 1943 r., tj. uruchomienia w Birkenau kompleksu komór gazowych i krematoriów do spalania zwłok. Wówczas zaprzestano wykorzystywania „czerwonego domku”; i go rozebrano. Dla ukrycia śladów zbrodni doły spaleniskowe zostały zasypane, a teren zniwelowano.

Po wyzwoleniu obozu i zakończeniu działań wojennych działka, ma której stała pierwsza komora gazowa w Birkenau, nie wzbudziła zainteresowania instytucji tworzących muzeum obozu koncentracyjnego Auschwitz II Birkenau i znalazła się poza terenem objętym ochroną muzealną. W latach pięćdziesiątych powrócili dawni właściciele, wybudowali dom i tam zamieszkali. Dopiero wywołany przez francuski dziennik Le Monde „szum medialny”; spowodował, że ją wykupiono, rozebrano wybudowany dom, włączając do szlaku pamięci obozu Auschwitz II Birkenau.

50°03'20"N 19°11'17"E | na mapie:G

Brzezinka

Obóz pracy radzieckich jeńców wojennych - Russisches Kriegsgefangenen Arbeitslager

Długo przed atakiem na terytorium Związku Radzieckiego Hitler planował aneksję tych rozległych, bogatych w złoża naturalne i urodzajnych ziem. W sztandarowym dziele „Mein Kampf”, określając teorię poszukiwania „przestrzeni życiowej”, tzw. „Lebensraum”, widział je jako zdobyte w drodze podbojów i agresji całej Europy Wschodniej, a przede wszystkim dawnej Rosji. Te założenia były podstawą budowy słynnego Planu Barbarossa mającego doprowadzić go do panowania na Starym Kontynencie. Zakładał wyeliminowanie Rosji Radzieckiej i jej „zbrojnego ramienia” Armii Czerwonej przez jak najszybsze, całkowite wyniszczenie i pozbawienie możliwości funkcjonowania, upadku oraz podporządkowania władzom okupacyjnym całego państwa. Mimo że między obu stronami obowiązywał pakt o nieagresji, szybkie zdobywanie i zdominowanie bez większego oporu poszczególnych krajów europejskich wywołało przekonanie o nieograniczonej sile i potęgze militarnej państwa niemieckiego.

W dniu 22 czerwca 1941 r. siły niemieckie (blisko 5 mln żołnierzy) rozpoczęły atak na pozycje radzieckie. Wojska rosyjskie, początkowo zaskoczone niemieckim Blitzkriegiem, oddawały przyczółki, wycofując się w głąb terytorium. Skutkiem niemieckiego pochodu była polityka wysiedlania ludności cywilnej oraz zatrzymywania radzieckich jeńców wojennych, których przewożono poza linię frontu, by następnie przesyłać do niemieckich obozów. W zaistniałej sytuacji w funkcjonującym już w tym czasie obozie koncentracyjnym Auschwitz w dniu 7 października 1941 r. wydzielono i ogrodzono kilka bloków obozowych, w których powołano Russisches Kriegsgefangenen Arbeitslager („Obóz pracy radzieckich jeńców wojennych”), gdzie przywieziono około dziesięciu tysięcy więźniów, z których w ciągu pięciu miesięcy bestialsko zamordowano blisko dziewięć tysięcy. Pozostali przy życiu w marcu 1942 r. zostali przeniesieni do budowanego obozu Birkenau, gdzie stanowili pierwszą

wykorzystywaną w nieludzkich warunkach siłę roboczą realizującą polecenie Himmlera o konieczności utworzenia Kriegsgefangenenlager – obozu jenieckiego. Zgodnie z planami miał to być obóz składający się z stu siedemdziesięciu czterech baraków mieszczący docelowo do dwustu tysięcy jeńców.

Po wybudowaniu znacznej jego części historia pokazała, że założenia z 1941 r. były tylko jednym z elementów planów eksterminacyjnych obozu. W 1942 r. stał się głównym ośrodkiem zagłady Żydów, a w momencie likwidacji miejscem koncentracji więźniów przed przeniesieniem do pracy na terenie Trzeciej Rzeszy.

50°03'36"N 19°11'34"E | na mapie:H

Zdjęcia dodane przez (w kolejności): Jurek K, Jurek K, Jurek K, Jurek K, fot. J. Bebak, Jurek K, Jurek K, Jurek K

Trasa dodana przez: Jurek K

Przewodnik wygenerowany w serwisie www.polskaniezwykla.pl. Wszystkie prawa zastrzeżone. Żadna część ani całość Mini przewodnika nie może być reprodukowana ani przetwarzana w sposób elektroniczny, mechaniczny, fotograficzny i inny; nie może być użyta do innej publikacji oraz przechowywana w jakiegokolwiek bazie danych bez pisemnej zgody Administratora serwisu. Copyright © 2007 Polska Niezwykła

Wygenerowano:
niedziela 26 maja 2024 17:29:19